

Goran Sergej Pristaš

Osnivač izvedbenog kolektiva BADco uoči premijere u zagrebačkom HNK analizira okolnosti u kojima rade hrvatski umjetnici

Borce za tradicionalne vrijednosti zanimaju dionice, a ne kultura

Razgovarala Milena Zajović
milena.zajovic@vecernji.net

K

olektiv BADco (Bezimeno autor-sko društvo) jedan je od najčvršćih stupova hrvatske nezavisne izvođačke scene i jedan od naših najprepoznatljivijih izvornih kulturnih proizvoda. U povodu večerašnje premijere predstave "Ispravci ritma", koju su na tragu pripovijetke Pavla Pavličića "Dobri duh Zagreba" osam mjeseci pripremali u HNK Zagreb, razgovarali smo s jednim od osnivača kolektiva, dramaturgom Goranom Sergejem Pristašem.

Nakon sedamnaest godina rada kolektiv BADco ulazi u prostor HNK, i to u suradnji s Dubrovačkim ljetnim igrama. Zašto tek sad? Ili zašto bas sad?

Ja volim institucije razumijevati u izvornom značenju riječi – kao oblik uspostavljanja, postavljanja na noge nekog trajanja, a ne kao okamine tradicije. Važno je napomenuti da se i u HNK i s Dubrovačkim ljetnim igrama dogodio neki proces neuobičajen i za njih i za nas – nismo ušli u suradnju na regularnom produkcijskom procesu, nego u višemjesečne programske suradnje, u HNK javnim programom koji se odvijao osam mjeseci u Tonskom studiju, a u Dubrovnik u procesima vezanima za Kulturnu prijestolnicu Europe. Nadam se da će to biti otvaranje prilike i za druge nezavisne umjetnike da dobiju rezidenciju u HNK. Svi-

ma je jasno ili, barem, dijelimo taj osjećaj, da ne možemo upravljati institucijama tromo kao do sada, ali i da one igraju iznimno važnu ulogu u očuvanju umjetničke proizvodnje u naletu opće privatizacije javne sfere.

Kako su se okolnosti vašeg rada mijenjale od osnutka kolektiva? Mi smo počeli 2000. godine, u doba mijena, ali bojim se da smo u velikoj opasnosti da završimo društveno tamo gdje smo bili do 2000. Iznutra, prošli smo različite faze, nekad smo bili više grupa, danas kolektiv profiliranih pojedinaca. Kažu da kolektivi nastaju kao odgovor na vanjsku prijetnju. Kako toga ne nedostaje, izvjesna je i kompaktnost BADco.

Uz vas se često veže fraza "uspješniji u inozemstvu nego kod kuće". Kako je doživljavate? Pa ovisi što su mjerila uspjeha. Ako je riječ o mjestima na kojima smo nastupali ili izlagali, izgleda tako: dva puta Venecijanski bijenale, Volksbühne, Tanz im August, Tanzquartier... Međutim, ne treba zaboraviti da je nas još 2002. koproduciralo Splitsko ljeto, ali tad nisu znali što bi s nama. Jedini koji su u tome vidjeli trajnu važnost bili su Darko Lukić u Teatru ITD i Slaven Tolj u ARL u Dubrovniku. Svi drugi povremeno bi pokušali s nama, ali bili smo im repertoarno prezahtjevniji, nisu znali što s tim što radimo iako nikad nismo imali problem s brojem gledatelja. Samo s brojem izvedbi. Vjerujem da je ovo sad izazov i za HNK. No, ako je mjerilo uspjeha razvoj, mogućnost da tijekom godine osigurate ljudima egzistenciju i da to što činite bude svima dostupno, onda ovdje nismo uspješni. Mi se svake godine borimo da nam još dodatno ne smanje sredstva i u Zagrebu smo već 15 godina više-manje na istom. No nismo mi izuzetak, imao je to nekad i Montažstroj pa je morao otići iz Hrvatske. Zagreb ne omogućuje razvoj i zato se ni Zagreb ne razvija.

Kako biste opisali položaj nezavisne scene u RH u odnosu na institucionalni teatar?

Razlika je u tome što nezavisni teatar nema položaj ili, još točnije, bačen je na koljena. Zbrojite ukupni iznos koji dobiju Indoš, Bakal, Montažstroj i Eurokaz i dobit ćete manje od jedne produkcije u Komediji. Puno toga treba mijenjati, ali ja ovdje više ne vjerujem u pozitivne mijene. Pa naše vlasti ne vjeruju u vlastite strateške dokumente koje donesu! Mi smo svi prigovarali kvaliteti kulturne strategije Grada Zagreba, ali samo da se počne bilo što od toga realizirati bio to bi neki znak promjene. A od toga što će doći u novoj gradskoj koaliciji slutim samo novi egzodus.

U "Ispravcima ritma" zaista ste okupili "all stars" ekipu. Kako ste birali suradnike na projektu?

Mi smo uvijek radili sa suradnicima koji su nam bili privlačni umjetnički, idejno ili osobno. Bilo je samo pitanje dana kad će se dogoditi ovaj sretni susret s Markom Tadićem, glumci Duško Gojić, Livio Badurina i Mislav Čavajda iznimno su hrabri izvođači i potpuno su s nama u ovom procesu od ožujka. A od braće Sinkauz i Silvija Vujičića se ne možemo razvesti ni da hoćemo. Goran Ferčec je neobuzdan i zanosan pisac kojeg ovdašnje kazalište još uvijek teško čita, a još teže interpretira.

Možete li objasniti na koji način vaša predstava problemski pristupa prostoru HNK?

Prostor u kojem radimo iznimno je zanimljiv – Tonski studio, pedesetih obložen u drvo, izgleda kao kakav Bauhausov kabinet, a nalazi se kao skrivena tapon-zona između grotla kazališne dvorane i trga koji smo za ovu priliku prigodno nazvali Trg hrvatske publike. Izvana ga ne vidite jer je skriven bistama i transparentima, ali ima prozore koji ga čine opservatorijem urbanih ritmova Zagreba. Da samo u nje-

mu upalite svjetla, izgledao bi kao komandna soba kakvog Enterprisea. A i Lefebvre je dobio počasni doktorat u zgradi preko puta baš kad je pisao knjigu o ritmoanalizi koja nas je inspirirala. U tom sklopu taj je prostor postao vrtoglavi znanstveno-fiksijskim vremenskim strojem koji smo učili voziti ovih osam mjeseci.

Nedugo nakon preimenovanja tog trga, ispred HNK ste izveli rekonstrukciju performansa Toma Gotovca nazvanu "Trg maršala Tita, volim te".

Taj je performans bio dogovoren još u veljači kad je Institut Tomislav Gotovac pripremao rodenodansku obljetnicu izložbom o tom performansu. Kako je uvijek sve povezano, a o čemu govori i naša predstava, nije se moglo ne dogoditi preimenovanje trga baš prije izvedbe našeg performansa i opet je stvarnost učinila jedno umjetničko djelo društvenom činjenicom. Jednako je tako i Pavličić, valjda, predvidio u svojem SF-u da će se ritam zločina moći predviđati velikim podacima i statistikama onako kako to danas čine društveni fizičari na MIT-u. Kako Ferčec kaže u svom tekstu, "pjesma ne može biti ako već nije bila".

Kako biste opisali trenutačno stanje i hrvatskoj kulturi?

Ako govorimo o umjetnicima, mi imamo nevjerojatan broj iznimno zanimljivih umjetnika s obzirom na kapacitet jedne male i osiro-

Dok umjetnici žive između dva vremena, a političari između dva rata, kultura nam je između dva traka na autocesti, ali u suprotnom smjeru

Ministrica Obuljen dobro poznaje problematiku kojom se bavi, a stranka za koju je vezana puna je kontradikcija – njezin novi zamjenik Ilčić tu je samo jedan iz kamarile

mašene sredine. Zbrojite samo naše likovnjake koji izlažu po svim najvećim svjetskim muzejima i izložbama, Eričića, Jelčića, Jušić, Sajko, Ferlina, Marcella Marsa pa kustose, filozofe i brojne druge. To su ljudi koji ozbiljno mijenjaju ideju umjetnosti i prikaze svijeta. Onda pogledajte o čemu se govori kad se govori o kulturnim prioritetima – diplomatski vinogradi, kavana Korzo, muzeji ratova i klavira, brisanje komunističkog nasljeđa... Dok umjetnici žive između dva vremena, a političari između dva rata, kultura nam je između dva traka na autocesti, ali u suprotnom smjeru, s dobrim izgledima da ne stigne nikamo.

**Kako komentirate rad ministri-
 ce Obuljen Koržinek? A njezina
 novog savjetnika Ilčića?**

Nikakvu kulturnu politiku neće razviti samo ministar, ali vidjeli smo da je može uništiti. Mislim da gospođa Obuljen jako dobro poznaje kontekst i problematiku kojom se bavi. Ne želim suditi po dnevnim intervencijama. Njezinu politiku u strateškom smislu treba suditi s objavom odluka novih vijeća, raspodjelom najavljenog povećanja proračuna, podrškom riječkom EPK2020, vođenjem procesa donošenja zakona o kulturnim vijećima, kazalištu, samostalnim umjetnicima, natječaja za interkulturalne centre... Stranka uz koju je vezana prepuna je kontradikcija, ništa manje od SDP-a, a Ilčić je tu samo

još jedan iz kamarile. Pretpostavljam da će se on, kao i do sada, uglavnom baviti masturbacijom.

**Zašto je, po vašem mišljenju,
 kultura, a pogotovo filmska i
 kazališna umjetnost, u dijelu
 javnosti označena kao "neprijatelj"
 tradicionalnih društvenih
 vrijednosti?**

Volio bih vidjeti sve te borce za vrijednosti da odsjede svojih četiri sata na, recimo, kakvom Držićevu komadu, na kakvoj izvedbi Jurana i Sofije ili barem javnom čitanju Balada Petrice Kerempuha. Brzo bi dobili mlade od tradicionalnih vrijednosti pa bi opet mirno mogli odustati od toga da idu u kino i kazalište kao što je i prije bio slučaj. Tu se ne radi o vraćanju starih vrijednosti, riječ je o nametanju kriterija isključivosti koji ovdje nisu tradicionalni, koji su ovdje bili kvislinški projekti jer svi zajedno smo tu tijekom povijesti bili isključivani, a ne isključujući. Toga nemate ni u Maruliću, ni u Držiću, ni u Mažuraniću. U konačnici, tu grupicu ne zanima kultura, njih zanimaju nekretnine, dionice, povlaštene mirovine, a jako dobro znaju da, ako nemaju simboličku vidljivost, da je mogu steći samo kroz ono što je najmasovnije – Crkvu, medije i industriju zabave. Širenje tradicionalnih vrijednosti poput ljubavi ne donosi puno utržive dobiti. Pa i čuvari njihovih duša žive od namamnina prostora koji su nekad zauzeti ili nekome oduzeti, a ne od milodara. ●

**Goran Sergej
 Pristaš**
 Predaje na Akademiji dramske umjetnosti i radi u kolektivu BADco